

U Hrvatskom je Saboru jučer, u četvrtak, u najboljoj maniri hrvatskog razumjevanja i uvažavanja završila rasprava o Rebalansu proračuna. Posebno je bilo burno na početku. Kada je oporba shvatila da se neće ništa mijenjati i da su prijedlozi tek od retoričkog značaja fatalistički su „usporili“, a u određenom broju slučajeva odustali od rasprave. Rebalans proračuna je jasni iskaz političkih stranaka, vlasti i oporbe, da je socijalna sigurnost građana na egzistencijalnoj razini, s jedne strane, i, s druge strane, da ne postoji suglasje o načinu izlaska iz krize o čemu se zapravo niti ne otvara rasprava. I dalje sam mišljenja da nije moguće riješiti probleme javne ekonomije bez velike koalicije koju predlažem već dvije godine. Treba shvatiti da je hrvatska kriza strukturna kriza i da nikakvo „peglanje“ neće riješiti probleme. Problemi se mogu riješiti promjenom sustava i politike što ni jedna stranaka nije u stanju sama učiniti.

Rebalans proračuna je jasan pokazatelj da obnašatelji vlasti dobro ne predviđaju, pa samim time nisu ni u mogućnosti da primjereno upravljaju gospodarstvom. Prošla je godina sa svoja tri rebalansa zapravo indikator šoka koji je hrvatska vlast, ali i oporba, doživjela činjenicu da se nalazimo u ozbiljnoj krizi. Poznato je da razvijene zemlje rijetko donose rebalanse svojih proračuna. Predlagati rebalansa proračuna za stranku na vlasti je vrlo rizičan posao koji nerijetko zavaršava ostavkom vlade ili bar ministra financija. U manje razvijenim i uređenim zemljama rebalansi proračuna nisu rijetkost, kao što to pokazuje višegodišnji slučaj Hrvatske, što znači da predviđanja nisu točna i/ili da neka druga ograničenja, recimo vjerovnici, tih zemalja imaju zahtjeve koji se tek iteracijama mogu implementirati.

Sam deficit proračuna od 4,2% BDP-a, moje je mišljenje da će pad BDP-a biti veći od predviđenih 1,6%, sam po sebi, u ovim globalnim olovnim vremenima, nije nešto što dodatno dramatiizira stanje i perspektivu hrvatskog gospodarstva. Dramatična je spoznaja da nema naznaka, osim dobre vjere, da će se privredna aktivnost u slijedećoj godini dinamizirati i tako povećati veličina novostvorene vrijednosti. Problem je prema tome u prihodnoj strani proračuna. Upravo sporiji rast privredne aktivnosti u odnosu na rast javnih rashoda razlog su zabrinutosti. Ukoliko slijedeće godine izostanu pozitivne stope rasta, što po mom mišljenju ne bi trebalo biti iznenađujuće, održivost proračuna postaje, blago rečeno, upitna. I nije slučajno Vlada predložila zamrzavanje rashodne strane proračuna u naredne dvije godine. Naprosto Vlada je tim prijedlogom željela stvoriti mirniju atmosferu, sebi ili opoziciji, za restrukturiranje rashodne strane proračuna, s jedne strane, i, s druge strane, pokrenuti ozbiljnu i analitički utemeljenu poreznu reformu. Istovremeno Vlada bi trebala otvoriti raspravu o svim pitanjima u svezi s predstojećim reformama u privrednom sustavu kako bi se „konstruirala“ primjerena osnova nove i učinkovitije ekonomske politike. U svojoj zadnjoj knjizi „Porezna reforma i hrvatska kriza“

napisao sam da više nema niti može biti „svetih krava“ što valja interpretirati kao poziv svim čimbenicima, koji mogu doprinijeti učinkovitijem rješenju postojeće krize, jer se rješenja ne mogu tražiti kako u pojedinačnim kabinetima, a još manje „preko noći“.

Kad je zemlja u krizi uvijek se pojave neki sa spasonosnim formulama koje u sebi obično imaju revolucionarne ideje. One ponekad naiđu, kako nas povijest uči, na plodno tlo što samo po sebi nije nikakvo čudo kada se udruže neizvjesnost i olovna vremena. U tom smislu valja interpretirati i nedavno skupljanje potpisa za Referendum - kojim oporba misli da je dobila na vjerodostojnosti a nije – koji podiže tenzije ali Referendum neće niti može, objektivno, riješiti probleme. Ograničenja u kojima danas djeluje hrvatsko gospodarstvo su značajna i stoga nikakva „olako obećana brzina“ neće donijeti ništa dobrog ni radu ni kapitalu.

Na kraju želim poručiti vlasi i oporbi: „Istina je cijelina“ što znači da vlast neće biti učinkovita ako nije učinkovita oporba, kao što oporbi značaj daje tek učinkovita vlast.